

Зборник радова конференције “Развој астрономије код Срба X”
Београд, 22-26. април 2019.
уредник М. С. Димитријевић
Публ. Астр. друш. “Руђер Бошковић” бр. 19, 2019, 265-273

АСТРОНОМИЈА У НИШКОЈ ГИМНАЗИЈИ „СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ”

ВЕРА ПРОКИЋ

Гимназија „Светозар Марковић“, Бранка Радичевића 1, 18106 Ниш, Србија
E-mail: vera.prokic@gsm-nis.edu.rs

Резиме: Представљам рад о Гимназији „Светозар Марковић” Ниш, о астрономији у школи, републичким и међународним такмичењима, ученицима и оствареним резултатима.

Кључне речи: Гимназија „Светозар Марковић”, астрономија у школи, астрономска такмичења

1. УВОД

У лето 1954. године основана је Гимназија „Светозар Марковић”. Школа је добила име родоначелника социјалистичког покрета у Србији, великог борца за људска права и равноправност, новинара и публицисте. Иначе школа се налази у непосредној близини Старог гробља, те има, данас надалеко познати надимак – „Гробарска”, који представља један од најважнијих елемената њене репутације.

Слика 1: Гимназија „Светозар Марковић” Ниш.

Најзначајнија признања школе су: *Орден рада са златним венцем*, којим је Гимназија одликована Указом Председништва СФРЈ од 28. маја 1980. године за *нарочите заслуге и успех у образовању и васпитању младих генерација*, *Републичка награда 25. мај за постигнуте резултате од изузетне вредности у области васпитања и образовања у СР Србији* од 25. маја 1988. године, *Повеља за исказану добру вољу, племенит и вредан труд уложен у добробит и квалитет живота садашњих и будућих покољења свога народа и акцији оплемењивања и уређења простора Југославије*, која нам је додељена од стране Савезног министарства за животну средину поводом Светског дана животне средине, 3. јуна 1994. године. Школи је два пута додељена *Награда града Ниша*, 11. јануара 1995. и 2011, а која се додељује институцијама и појединцима за изузетне заслуге и постигнуте резултате у раду. У низу значајних признања јесу признања која је школа у више наврата добила од Фестивала науке у Београду, признање *MEF Educational Institution* из Истанбула, за учешће на 21. такмичењу истраживачких пројеката 2012. Школи је додељено и признање *Капетан Миша Анастасијевић* привредне коморе Србије 2017. године као и *Светосавска награда* 2017. године.

Ове године смо обележили 65 година постојања. Посетио нас је и амбасадор Француске у Републици Србији, Његова Екселенција господин Фредерик Мондолони, који је са нама обележио 10 година од оснивања билингвалног одељења на француском. Тим поводом је директор школе др Маријан Мишић од амбасадора Француске добио Орден Академске палме у рангу Витеза. Орден се додељује за професионални допринос ширењу француске културе у свету.

Слика 2: Додела Ордена директору школе од стране амбасадора Француске.

2. СМЕРОВИ

У оквиру образовно-васпитног рада, у школи постоји шест наставних смерова:

- друштвено-језички смер
- природно-математички смер
- специјално одељење за ученике обдарене за математику
- специјално одељење за ученике са посебним способностима за физику
- одељење за ученике VII и VIII разреда основног образовања и васпитања обдарених за математику
- одељење природно-математичког смера у коме се део наставе прати на француском, односно енглеском језику.

У одељењу за обдарене математичаре, које постоји од школске 1991/1992. године, реализују се наставни програми Математичке гимназије из Београда, а предавачи стручних предмета су професори Департмана за математику ПМФ-а у Нишу. Одељење за талентоване физичаре постоји од 2004. године и наставу стручних предмета држе професори Департмана за физику нишког ПМФ-а.

Од школске 2007/2008. године континуирано уписујемо одељења за ученике VII и VIII разреда основног образовања, обдарених за математику. Највећи број ученика овог одељења наставља школовање у специјалним одељењима наше гимназије.

Од школске 2009/2010. године, односно 2011/2012. године, у школи постоји и билингвално одељење природно-математичког смера у коме се део наставе слуша на француском, односно енглеском језику, а наставу држе професори наше школе који активно усавршавају своје знање страног језика. Ученици билингвалног одељења бар једном годишње одлазе у посету школи са сличним програмом у Француској, или су домаћини узвратне посете француских ђака.

Школа има дванаест стручних већа професора. У стручном већу професора физике су професори: Драган Анђелковић, Јелена Ђорђевић, Славољуб Митић, Драгана Јеленковић, Бобан Митић и Вера Прокић. Поред теоријске наставе професори физике се баве и огледном наставом. Кабинет физике је опремљен училима и стално се допуњује у складу са захтевима наставе и нових технологија. Професори Славољуб Митић, Јелена Ђорђевић и Вера Прокић се поред редовне, допунске и додатне наставе, баве и талентованим ученицима за природне науке - физику. Професор Славољуб Митић учествује у организацији Кампа физике „Сокобања” и реализацији предавања из астрономије на кампу. Ова предавања су држали проф. др. Драган Гајић, Природно-математички факултет у Нишу, Александар Оташевић, Астрономско друштво „Руђер Бошковић”, Милан Милошевић, Астрономско друштво „Алфа”-Ниш, Наташа Станић, Астрономско друштво „Руђер Бошковић”, др Драгољуб Покрајац, Boeing Everett, WA, USA, Јован

Алексић, Друштво астронома Србије, Душан Вукадиновић, студент докторских студија астрофизике на Математичком факултету у Београду. На трећем кампу физике организовано је дневно и ноћно посматрање. Учеснике су кроз ову активност водили Александар Оташевић и Бранко Симоновић из Астрономског друштва „Руђер Бошковић”. На десетом Кампу физике је организован и Мобилни планетаријум. Ову активност су водили Александар Оташевић и Јован Алексић. Професор Вера Прокић води астрономску секцију у школи и припрема ученике за такмичења из астрономије.

3. ФЕСТИВАЛ „НАУК НИЈЕ БАУК”

Најзначајнији пројекат Гимназије „Светозар Марковић” је међународни фестивал науке „Наук није баук”. Школа једанаесту годину заредом организује фестивал. Овај пројекат представља значајну регионалну манифестацију у којој је до сада учествовало преко 8000 ученика, наставника, студената и професора из земље и иностранства, а фестивал је посетило око 100.000 посетилаца различитог узраста. Сваке године у реализацији пројекта учествују многе релевантне научноистраживачке институције, друштвено одговорне компаније, институције културе и стручна удружења. Пројекат има за циљ промоцију и популаризацију квалитетног образовања, иновативности, науке и научноистраживачког рада међу младима. Сваке године, ангажовани у различитим тимовима, више од 600 ученика школе учествује у припреми и реализацији овог међународног пројекта.

Слика 3: Поставка са IX фестивала.

4. АСТРОНОМИЈА У ШКОЛИ

Школа је у последњих двадесетак година постала дом најтрофејнијих олимпијца у Држави, који су доносили највиша одличја са бројних научних олимпијада широм света. На међународним такмичењима (Балканијаде и Светске Олимпијаде) од 1994. године до прошле, 2018. године освојили смо укупно 105 медаља – златних 17, сребрних 42 и бронзаних 46. Стоту медаљу, коју је освојио Богдан Станојевић на ЈОАА 2017, смо у школи свечано обележили.

Што се тиче астрономије са припремама ђака за такмичења-додатном наставом као и радом астрономске секције кренули смо пре четири године. Постојао је велики интерес ученика за астрономију тако да смо се ми наставници ангажовали па и додатно усавршавали. Астрономија не постоји као посебан предмет осим у четвртог разреду у специјалном одељењу за ученике обдарене за математику и у специјалном одељењу за ученике са посебним способностима за физику са једним часом недељно. Огромни ентузијазам, упорност, залагање и рад су довели до овако добрих резултата. Ученици учествују од 2015 године на републичким такмичењима из астрономије, што добрим пласирањем доводи до учешћа на Међународним олимпијадама из астрономије и астрофизике, а такође се пријављују за Санктпетербуршку олимпијаду. Са окружног такмичења из астрономије одржаног 2016. године на државно такмичење су се пласирали Новак Станојевић (1999), Богдан Станојевић (1999), Александар Милосављевић (2000) и Предраг Цветковић (1999), тада ученици другог разреда. Новак Станојевић, Богдан Станојевић и Предраг Цветковић су били ученици специјалног одељења са посебним способностима за физику, а Александар Милосављевић је био ученик специјалног одељења за обдарене математичаре. На државном такмичењу су Новак и Богдан Станојевић освојили другу награду, а Александар Милосављевић и Предраг Цветковић похвале. Те године су на X Међународној олимпијади из астрономије и астрофизике у периоду од 09-18.12.2016. године у Индији (Бубенешвар), ученици као чланови гостујућег тима постигли одличне резултате. Богдан Станојевић је освојио сребрну медаљу, Новак Станојевић бронзану, а Александар Милосављевић плакету. На олимпијади је учествовало преко 250 такмичара организованих у око 50 тимова из 44 земље.

Наредне 2017. године такмичило се 7 ученика на регионалном такмичењу-шест ученика трећег разреда и један ученик из првог разреда. Такмичили су се: Александар Милосављевић, Павле Радивојевић (2000), Игор Божиловић (1999), Марко Раденковић (1999), Предраг Цветковић, Дејан Тодоровић (1999) - ученици трећег разреда и Милутин Пешић (2001) ученик првог разреда. Сви ученици су се пласирали на државно такмичење, а директан пласман су имали Новак и Богдан Станојевић због резултата остварених на претходној МОАА. На државном такмичењу су Новак и Богдан Станојевић и Александар Милосављевић (ученици трећег разреда)

освојили прву награду, а Цветковић Предраг похвалу. За ученике одабране за међународно такмичење организоване су интензивне припреме у трајању од 7 дана у студентском одмаралишту „Радојка Лакић” у Пиносави надомак Београда. Припреме су обухватале и теорију и обраду података са посебним нагласком на посматрачки рад. На XI МОАА одржану у периоду од 12-21.11.2017. године на Тајланду (Пукет) пласирали су се Богдан Станојевић и Александар Милосављевић. На ту олимпијаду су ишли у својству лидера др Соња Видојевић и др Слободан Нинковић, а као посматрачи Дејана Посавчић, Станислав Милошевић и Вера Прокић. Ученик Богдан Станојевић је освојио бронзану медаљу, а Александар Милосављевић похвалу и сребрну медаљу у тимском такмичењу. На олимпијади су учествовале 44 земље са преко 210 такмичара.

Ређали су се успеси, такмичари су почели да припремају будуће такмичаре. Ово је посебно важно зато што ти ученици осим знања имају непроцењива искуства са такмичења која могу пренети млађима.

Слика 4: Тим из Србије на XI МОАА.

Следи 2018. година у којој је на регионалном такмичењу учествовало 13 ученика. Такмичили су се: Богдан и Новак Станојевић, Предраг Цветковић, Дејан Тодоровић, Александар Милосављевић, Игор Божиловић, Филип Стефановић (1999), Марко Раденковић, Филип Николић (2000) – ученици четвртог разреда, Филип Дојчиновић (2001) и Милутин Пешић – ученици другог разреда и Јован Аризановић (2002) и Момчило Тошић (2003) – ученици првог разреда. На државно такмичење су позвани сви ученици. Одличне резултате на државном такмичењу су постигли Богдан и Новак Станојевић и Александар Милосављевић, ученици четвртог разреда, који су освојили прве награде и уједно су били део тима за међународну олимпијаду. Олимпијада је одржана у Кини (Пекинг) у периоду од 03.11-11.11.2018. године. Новак и Богдан нису могли да се такмиче због обавеза које су имали, а Александар Милосављевић је добио похвалу. Ово су били врсни такмичари - Новак Станојевић, Богдан Станојевић и Александар Милосављевић су били познати и омиљени ученици у школи, истовремено скромни и ненаметљиви. Награда Јелена Милоградов Турин је за 2018 годину додељена Станојевић Богдану. Такође огранак САНУ у Нишу је у 2018-тој години наградио шест ученика Гимназије „Светозар Марковић” који су постигли значајне успехе на међународним такмичењима из области наука и уметности. Међу награђеним ученицима су и Богдан и Новак Станојевић и Александар Милосављевић. Међутим долазе млађи такмичари, на државном такмичењу те 2018. године је и ученик Аризановић Јован (I разред) освојио 10 место, што је одлично, а такође је одличан такмичар и ученик Тошић Момчило (I разред), који се доста спремао за то такмичење али се једноставно није снашао. Од ових ђака треба у наредним годинама очекивати добре резултате. Ове, 2019. године на регионалном такмичењу је било 7 ученика. Такмичили су се: Алекса Ђорђевић (2003), Лука Царевић (2003), Владимир Илијев (2003), Душан Петровић (2003) – ученици првог разреда, Момчило Тошић и Јован Аризановић – ученици другог разреда и Лука Лазаревић (2000) ученик четвртог разреда. Пет ђака је прошло на државно такмичење: Момчило Тошић, Јован Аризановић, Алекса Ђорђевић, Лука Царевић и Лука Лазаревић.

Ученици школе учествују и на Санкт-петербуршкој олимпијади. Начин такмичења је дописни, састоји се из два дела, теоријског и практичног. Такмичари истовремено решавају задатке у својим местима. Урађени задаци се одмах по истеку времена предвиђеног за такмичење електронском поштом шаљу организатору у Санкт-Петербург на преглед. Богдан и Новак Станојевић (тада ученици другог разреда) су се такмичили 2016. године и освојили II награде.

Слика 5: Ученици Тошић Момчило и Аризановић Јован на такмичењу.

Ученик Аризановић Јован (I разред) је 2018. године на СП олимпијади освојио трећу награду. Ове 2019. године су се такмичили Аризановић Јован и Тошић Момчило, ученици другог разреда и освојили су треће награде. На предстојећим такмичењима очекујемо још боље резултате.

5. ЗАКЉУЧАК

Интересовање за такмичења из астрономије је све веће. Спремни смо да и даље бринемо о младим талентима. Некадашњи ђаци уписују децу у своју бившу школу, а неретко су баш бивши ђаци сада предавачи. Тиме је не само прећутно, већ и очигледно указано признање свему ономе што се труди да уради колектив који традицију и признато име школе не само да поштује, већ настоји да продужи и унапреди. Спремни смо да се даље развијамо, мењамо, да постављамо највише циљеве, да будемо објективни према другима и строги према себи, да инспиришемо и тражимо инспирацију у онима који, као и ми, чврсто верују да истинска потрага није потрага за знањем већ за поимањем, не за чињеницама, већ за разумевањем света који нас окружује.

Литература

Монографија поводом 60 година постојања Гимназије „Светозар Марковић“:2014
Летопис Гимназије 2015-2016
Летопис Гимназије 2016-2017
Летопис Гимназије 2017-2018

ASTRONOMY IN HIGH SCHOOL „SVETOZAR MARKOVIĆ” IN NIŠ

High school “Svetozar Markovic” in Niš, astronomy in this school, participation in republic and international competitions of students and results they made, are presented.

Key words: High school „Svetozar Marković“, astronomy in school, astronomical, competitions